

บทที่ ๓

กระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสี จังหวัดลำพูน

ในบทนี้ผู้วิจัยต้องการศึกษากระบวนการจัดการเมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นแล้วที่ผ่านมาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนั้นๆ มีกระบวนการจัดการอย่างไร วิธีการเข้าจัดการและแผนงานในการปฏิบัติการเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง รวมถึงศึกษาเกี่ยวกับอุปสรรคและปัญหาในการจัดการภัยแล้งว่ามีอะไรบ้างที่ทำให้การจัดการนั้นบรรลุผลสำเร็จหรือการจัดการนั้นไม่บรรลุผลสำเร็จ และผู้ทำการวิจัยยังศึกษาเกี่ยวกับแนวทางและการยับยั้งภัยแล้งเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้นในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นดังหัวข้อต่อไปนี้ (๑) กระบวนการจัดการภัยแล้ง (๒) อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง (๓) แนวทางการป้องกันภัยแล้ง เพื่อเป็นข้อมูลในการศึกษาในบทต่อไป ในบทนี้ผู้วิจัยได้จำแนกข้อมูลออกเป็นพื้นที่เพราะพื้นที่แต่ละพื้นที่มีบริบทของสิ่งแวดล้อมที่ต่างกันรวมไปถึงพื้นที่ภูมิศาสตร์ที่ไม่เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงจำแนกข้อมูลเป็นพื้นที่ดังนี้ (๑) พื้นที่อำเภอสี(ภาพรวมทั้งอำเภอ) (๒) พื้นที่ตำบลสี (๓) พื้นที่บ้านวังดิน (๔) ตำบลนาทราย (๕) ตำบลแม่ลาน และจะอธิบายเป็นแต่ละหัวข้อตามลำดับ

ตารางที่ ๓.๑ กระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอสี จังหวัดลำพูน

พื้นที่	กระบวนการจัดการเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง
๑. อำเภอสี (ภาพรวมทั้งอำเภอ)	๑. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหามหาภัยแล้งอำเภอ ๒. จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหามหาภัยแล้งระดับอำเภอ ๓. ประสานองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๑๐ แห่งในอำเภอให้สำรวจความเสียหายและความต้องการให้ช่วยเหลือในแต่ละพื้นที่ ๔. ประชุม วางแผน การให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง ๕. ประสานหน่วยงานราชการอื่นๆ หรือหน่วยงานภาคเอกชนเข้าช่วยเหลือในการแก้ไขปัญหามหาภัยแล้งของอำเภอ ๖. รายงานเหตุสาธารณภัยถึงจังหวัดเพื่อขอประกาศเขตภัยพิบัติและเขตให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ๗. ประชุมคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบภัยอำเภอ(ก.ช.ภ.อ)สี ๘. ขอความช่วยเหลือจากจังหวัดเมื่อก่อนนั้นเกินศักยภาพของอำเภอ ๙. รณรงค์การสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง

พื้นที่	กระบวนการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
๒. เทศบาลตำบล	๑. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหายุ่งยากเทศบาลตำบล ๒. จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายุ่งยาก เทศบาลตำบล ๓. ประสานผู้นำหมู่บ้านให้สำรวจพื้นที่ได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหายแจ้งมายังองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ๔. รายงานเหตุด่วนสาธารณภัยกรณีภัยแล้งให้อำเภอทราบ ๕. ประสานอำเภอเมื่อภัยนั้นเกิดศักยภาพของทางเทศบาลที่จะแก้ไขได้ ๖. นำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้ผู้ประสบภัยแล้งตามที่ร้องทุกข์ตามหนังสือขอความช่วยเหลือ ๗. การสร้างจิตสำนึกให้หวงแหนป่าไม้ ๘. จัดตั้งชุดปฏิบัติเฉพาะกิจไฟป่า ๙. จัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทางด้านการเกษตร เช่น การขุดขยายสระเก็บน้ำ หรือการเจาะน้ำบาดาล ๑๐. จัดทำโครงการฝายประชารัฐโดยให้ภาครัฐร่วมกับภาคประชาชนร่วมกันสร้างฝายเพื่อเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำ
๓. เทศบาลตำบลวังดิน(เป็นพื้นที่หนึ่งของตำบล)	๑. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหายุ่งยากเทศบาลตำบลวังดิน ๒. จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหายุ่งยาก เทศบาลตำบลวังดิน ๓. ตั้งจุดรับเรื่องร้องทุกข์ในกรณีภัยแล้งและจัดชุดออกสำรวจความเสียหาย ๔. รายงานเหตุด่วนสาธารณภัยกรณีภัยแล้งให้อำเภอทราบ ๕. ประสานอำเภอเมื่อภัยนั้นเกิดศักยภาพของทางเทศบาล ๖. นำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้ผู้ประสบภัยแล้งตามที่ร้องทุกข์ตามหนังสือขอความช่วยเหลือ เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหายุ่งยากแบบเร่งด่วน ๗. สร้างระบบประปาให้แต่ละหมู่บ้านเพื่อแก้ไขปัญหายุ่งยาก ๘. จัดหาแหล่งน้ำจากพื้นที่อื่นเพื่อนำน้ำมาเป็นน้ำดิบผลิตน้ำประปาในเขตเศรษฐกิจ ๙. การสร้างจิตสำนึกให้หวงแหนป่าไม้

พื้นที่	กระบวนการจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย	๑. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้งองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ๒. จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้ง องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย ๓. ออกสำรวจพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหาย ๔. รายงานเหตุด่วนสาธารณภัยกรณีภัยแล้งให้อำเภอบรรพ ๕. ประสานอำเภอลี้เมือภัยนั้นเกิดศักยภาพของทางเทศบาล ๖. นำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้ผู้ประสบภัยแล้งตามที่ร้องทุกข์ตามหนังสือขอความช่วยเหลือ ๗. การสร้างจิตสำนึกให้หวงแหนป่าไม้ ๘. จัดตั้งชุดปฏิบัติการไฟฟ้า ๙. จัดทำโครงการฝายประชารัฐโดยให้ภาครัฐร่วมกับภาคประชาชนร่วมกันสร้างฝายเพื่อเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำ ๑๐. จัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทางด้านการเกษตร เช่น การขุดขยายสระเก็บน้ำ หรือการเจาะน้ำบาดาล
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน	๑. การจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้งองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน ๒. จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาด้านภัยแล้ง องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน ๓. รับหนังสือร้องทุกข์จากผู้นำหมู่บ้านและออกสำรวจพื้นที่ที่ได้รับผลกระทบหรือได้รับความเสียหาย ๔. รายงานเหตุด่วนสาธารณภัยกรณีภัยแล้งให้อำเภอบรรพ ๕. นำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้ผู้ประสบภัยแล้งตามที่ร้องทุกข์ตามหนังสือขอความช่วยเหลือ ๖. ประสานอำเภอลี้ให้ประสานหน่วยราชการที่มีรถบรรทุกน้ำนำรถบรรทุกน้ำช่วยออกส่งน้ำให้กับผู้ประสบภัยแล้งของตำบลแม่ลาน ๗. การรณรงค์ไม่ตัดไม้ทำลายป่า ๘. จัดหาแหล่งน้ำในพื้นที่เพื่อช่วยเหลือผู้ประสบทางด้านการเกษตร เช่น การขุดขยายสระเก็บน้ำ หรือการเจาะน้ำบาดาล

อำเภอลี้มีหน้าที่ดูแลและรับผิดชอบความเป็นอยู่ของพี่น้องประชาชนในพื้นที่ทุกเรื่อง ดังนั้นในการแก้ไขปัญหาหรือการบริหารจัดการเกี่ยวกับภัยแล้งในพื้นที่ซึ่งเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่อำเภอลี้ต้องรีบดำเนินการแก้ไขเพราะแต่ละพื้นที่มีปัญหาที่แตกต่างกันมีความต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกัน ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับบริบทของพื้นที่นั้นๆ สภาพภูมิประเทศที่ไม่เหมือนกัน “อำเภอลี้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหาภัยแล้งระดับอำเภอขึ้นมา โดยเป็นจุดศูนย์กลางในการประชุมวางแผนให้ความช่วยเหลือ การบัญชาการ การประสานงานกับหน่วยราชการอื่น และเอกชน ประสานกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทั้ง ๑๐ แห่งในพื้นที่อำเภอลี้ช่วยสำรวจความเสียหายและความต้องการความช่วยเหลือในด้านใดบ้าง และรายงานเหตุด่วนสาธารณภัยไปยังจังหวัดให้รับทราบถึงสถานการณ์ พร้อมทั้งประชุมคณะกรรมการช่วยเหลือผู้ประสบอำเภอ(ก.ช.ภ.อ)เพื่อให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเร่งด่วนในส่วนของท่านท้องถิ่นก็จะมีแผนฯ ในแต่ละองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพราะว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จะมีข้อมูลสภาพพื้นที่ ประชากร และในเรื่องความเสี่ยงต่างๆ ที่เกิดภัยขึ้นจะมีแผนในเรื่องของการป้องกันไม่ให้เกิดภัยขึ้นหรือถ้าเกิดภัยขึ้นจะดำเนินการอย่างไรจนถึงหลังเกิดภัยจะให้ความช่วยเหลือให้กับผู้ประสบภัยได้อย่างไร การจัดการภัยอีกรูปแบบหนึ่ง คือ เรื่องของการรณรงค์ฝายเป็นแหล่งกักเก็บน้ำ เพราะว่าปัญหาของพื้นที่อำเภอลี้มีปัญหาเมื่อถึงฤดูแล้งน้ำจะแห้งจึงไม่มีต้นทุนในการทำเกษตรกรรม เพราะฉะนั้นถ้าสามารถที่จะสร้างฝายกักเก็บน้ำไว้ได้ก็จะช่วยเบาบางในเรื่องของการแก้ไขปัญหาความแห้งแล้ง”^๑

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการร้องทุกข์ จึงจัดตั้งเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่ประสบภัยแล้วรายงานให้ทางอำเภอทราบ อำเภอก็ดำเนินการจัดการประชุมเพื่อขอความช่วยเหลือต่อไปที่จังหวัด ซึ่งจังหวัดก็ได้จัดการประชุมและได้ประกาศเขตภัยพิบัติและประกาศเขตให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยเพื่อนำเงินส่วนราชการมาช่วยเหลือในการบรรเทาทุกข์แก่ราษฎร เช่น เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙ การช่วยเหลือในครั้งนั้นได้นำเงินมาจ่ายเป็นค่าน้ำมันเพื่อเติมเครื่องสูบน้ำดูดน้ำจากเหมืองแร่(แก้มลิง)ลงสู่ลำน้ำลี้เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง ส่วนในปัจจุบันนี้ ปี พ.ศ.๒๕๖๐ เนื่องจากสภาพอากาศมีฝนตกตามฤดูกาล ประกอบกับทางนโยบายของรัฐบาลนโยบายของทางจังหวัดมอบนโยบายให้อำเภอจัดสร้างฝายโดยอำเภอลี้ได้ร่วมกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในพื้นที่ กำหนดผู้ใหญ่บ้านจัดสร้างฝายประชารัฐก็สามารถเก็บกักน้ำได้ไว้อุปโภค บริโภคโดยไม่ขาดแคลนในปีนี้เป็นการจัดการภัยแล้งของทางอำเภอในการดำเนินการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยประสานขอความช่วยเหลือจากหน่วยราชการอื่น เช่น สำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๑๐ ลำปาง ได้นำเครื่องสูบน้ำระยะไกลมาช่วยเหลือสูบน้ำจากแก้มลิงลงสู่แม่น้ำลี้ และรถบรรทุกน้ำ หน่วยของทรัพยากรน้ำเข้ามาดูพื้นที่ที่สามารถขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อนำน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ ^๒

^๑ สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ จันทรโอภาส, นายอำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๒ สัมภาษณ์ นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์, ปลัดอำเภอฟายป้องกัน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ในช่วงเดือน มีนาคม – เมษายน ในหมู่บ้านนากลาง ผายอง จะขาดน้ำอุปโภค บริโภค ทางเทศบาลตำบลได้นำรถบรรทุกน้ำออกมาช่วยเหลือโดยการนำเอาน้ำออกมาแจกจ่ายให้ชาวบ้านได้เก็บไว้ในตุ่ม โอ่ง เพื่อเก็บไว้เอาไว้ใช้ในเวลาที่ขาดแคลนน้ำ รวมถึงทางอำเภอได้เข้ามาดูสาเหตุของการขาดน้ำอุปโภค บริโภค จัดการตามสถานการณ์ โดยการเจาะเอาน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้โดยการเจาะน้ำบาดาลแต่ก็มีปัญหาเจาะแล้วไม่ได้น้ำเพราะพื้นที่บ้านนากลาง ผายองเป็นพื้นที่สูง ซึ่งในการเจาะน้ำบาดาลเพื่อทำระบบน้ำประปาหมู่บ้านได้ทำผิดขั้นตอน ตามขั้นตอนจะต้องเจาะให้ได้น้ำก่อนแล้วค่อยสร้างแท่งเก็บน้ำ แต่ทำงานผิดขั้นตอนสร้างแท่งก่อนแต่หาจุดเจาะน้ำที่หลังและหน่วยงานราชการยืนยันว่าเจาะแล้วจะได้ น้ำแน่นอน แต่เมื่อทำการเจาะแล้วไม่มีน้ำทุกวันนี้ระดับที่จะทำน้ำประปาไม่มี คือการจัดการของทางหน่วยงานราชการ แต่ปัญหายังเกิดขึ้นเกิดจากการบุกรุกป่า ตัดไม้ทำลายป่าเพื่อทำเป็นพื้นที่เกษตรกรรม ทำมาหาเลี้ยงชีพแต่ไม่คำนึงถึงผลกระทบที่ตามมา ทั้งอำเภอ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ได้รณรงค์ไม่ทำลายป่าไม่บุกรุกป่ามีการกำหนดโทษผู้ที่ฝ่าฝืนแต่ก็ยังมีคนเห็นแก่ตัวเข้าบุกรุกป่า หรือการทำฝายแม้วหรือฝายชะลอน้ำขนาดเล็กตามพื้นที่ป่าหรือในหมู่บ้านสร้างความชุ่มชื้นให้กับป่าและในหมู่บ้านแต่ก็ยังมีการโครงการแบบนี้้น้อยมากเพราะเป็นการแก้ปัญหาระยะยาวและเล็งเห็นผลได้ช้าหรืออาจแก้ปัญหาดำเนินบางส่วน^๓

เทศบาลตำบล มีหน้าที่ ดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่รับผิดชอบ เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นเทศบาลตำบลได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจแก้ไขปัญหาภัยแล้งเทศบาลตำบล เพื่อเป็นจุดร้องทุกข์ของชาวบ้านที่ประสบภัยแล้งพร้อมด้วยการประชุม วางแผน การประสานงาน เพื่อให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยแล้ง พร้อมด้วยการจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ปัญหาภัยแล้ง เมื่อได้รับการร้องทุกข์จากชาวบ้านเรื่องความเดือดร้อนไม่มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค เพื่อเป็นการแก้ไขปัญหาอย่างเร่งด่วนจึงจัดรถบรรทุกน้ำออกส่งน้ำให้กับชาวบ้านที่ขาดแคลนน้ำในเบื้องต้น ปีนี้ไม่ประสบปัญหาเหมือนปีที่ผ่านมาทางเทศบาลตำบลได้เตรียมโครงการไว้เพื่อฝนทิ้งช่วงในการให้ความช่วยเหลือเกษตรกร คือทำโครงการผันน้ำจากบ่อเหมืองบ้านบุเป็นเหมืองแก้มลิง โดยขอรับการสนับสนุนการจากหน่วยงานภาครัฐผ่านกลุ่มจังหวัดภาคเหนือตอนบนได้นำโครงการเข้าสู่ การพิจารณาอนุมัติงบประมาณในการที่จะผันน้ำจากบ่อเหมืองแก้มลิงลงสู่ลำน้ำสาธารณะ การแก้ปัญหาเรื่องการเก็บกักน้ำ เทศบาลตำบลได้สร้างฝายเพื่อเป็นแหล่งเก็บกักน้ำ ไว้ ๒ ฝายโดยได้ความร่วมมือจากหน่วยงานทหารและการร่วมมือจากประชาชนช่วยกันสร้างฝาย โดยเป็นการร่วมกันทางภาครัฐและประชาชน โดยใช้ชื่อว่า ฝายประชารัฐ การสร้างฝายนอกจากเป็นพื้นที่เก็บกักน้ำแล้วยังสามารถสร้างความชุ่มชื้นให้กับพื้นที่ป่าที่เข้าไปสร้าง

^๓ สัมภาษณ์ พระครูประภาสจันทเขต, เจ้าคณะตำบล – ดงคำ ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้านตำบล จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ฝาย ทำให้อินาตข้างหน้าพื้นที่ป่าชุ่มชื้นป่าไม้ก็จะเกิดขึ้นอย่างอุดมสมบูรณ์ ภัยแล้งมีโอกาที่จะลดความรุนแรงลง^๔

เมื่อเกิดภัยแล้งต้องสำรวจผลกระทบที่เกิดขึ้นกับชาวบ้านและความเสียหายที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านแล้วรายงานให้ทางเทศบาลได้รับทราบเพื่อทางเทศบาลจะได้เตรียมความพร้อมในการให้ความช่วยเหลือ แต่ที่ผ่านๆ มานี้เป็นปัจจัยหลักในการดำเนินชีวิต เมื่อในหมู่บ้านขาดน้ำก็ได้ประสานไปทางเทศบาลตำบลเพื่อขอความช่วยเหลือเรื่องน้ำ โดยขั้นตอนแรกการแก้ไขเฉพาะหน้าก็ขอรถบรรทุกน้ำมาแจกจ่ายน้ำให้ชาวบ้านที่ไม่มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค เพื่อเป็นการช่วยเหลืออย่างเร่งด่วนให้กับชาวบ้าน การหาแหล่งน้ำเทศบาลตำบล ก็หาแหล่งน้ำโดยการสำรวจพื้นที่เพื่อจะขุดสระเพื่อกักเก็บน้ำ ให้กับประชาชนในยามฤดูแล้ง แต่ส่วนใหญ่การหาแหล่งน้ำโดยการขุดสระค่อนข้างยากเพราะสระพื้นเก็บกักน้ำต้องใช้พื้นที่ค่อนข้างมาก จึงทำการเจาะเอาน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้แต่ก็ติดปัญหาเจาะแล้วไม่เจอน้ำแต่ก็ต้องหาจนเจอ เพื่อแก้ไขปัญหาระยะยาวให้กับประชาชน^๕ ปัญหาเรื่องน้ำอุปโภค บริโภค ในเขตรับผิดชอบของเทศบาลตำบลมีปัญหาเรื่องน้ำอุปโภคบริโภคไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ผู้นำหมู่บ้านจึงแจ้งเทศบาลเข้ามาดำเนินการโดยการนำรถบรรทุกน้ำแจกจ่ายน้ำให้แก่ประชาชนได้มีน้ำในการที่ อุปโภค บริโภค ส่วนน้ำในภาคการเกษตรถ้าไม่มีแหล่งน้ำสำรอง เช่น สระเก็บกักน้ำ แหล่งน้ำบาดาล ก่อนเทศบาลจะเข้าช่วยเหลือในเรื่องของบ่อบาดาลในพื้นที่ว่าบ่อบาดาลในพื้นที่แต่ละจุดมีน้ำเพียงพอหรือไม่ เจ้าหน้าที่ของเทศบาลจะลงไปให้ความรู้เรื่องการดูแลรักษาบ่อและให้การสนับสนุนงบประมาณการจัดการในเรื่องน้ำ และมีการรณรงค์เกี่ยวกับการดูแลรักษาป่าซึ่งเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารให้รู้จักหวงแหนไม่ตัดไม้ทำลายป่า ช่วยกันเป็นหูเป็นตาแจ้งผู้นำหมู่บ้านเมื่อมีผู้ลักลอบตัดไม้ทำลายป่า รวมไปถึงการสร้างฝายชะลอน้ำตามแม่น้ำธารเพื่อเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำเมื่อมีน้ำป่ามาก็อุดมสมบูรณ์ถึงแม้จะเป็นโครงการระยะยาวแต่ถ้าทำกันจริงก็จะเห็นผลสำเร็จที่ตามมา^๖

เทศบาลตำบลวังดินแบ่งเขตรับผิดชอบออกเป็น ๓ เขต ๑)เขตเศรษฐกิจ ๒)เขตที่อยู่อาศัย ๓)เขตเกษตรกรรม ภัยแล้ง คือ การขาดแคลนน้ำเพื่อใช้อุปโภค บริโภค ของราษฎรเพราะเขตเศรษฐกิจของเทศบาลตำบลวังดินเป็นศูนย์กลางจับจ่ายใช้สอยของอำเภอ มีจำนวนบ้านเรือนที่มากและประชากรที่เพิ่มมากขึ้นทุกปี จึงต้องมีการบริหารจัดการน้ำเป็นอย่างดีเพราะเขตเศรษฐกิจจะต้องใช้น้ำตลอดระบบประปาห้ามขัดข้องแต่ถ้าขัดข้องจะต้องใช้ระยะเวลาในการซ่อมแซมให้น้อยที่สุด เมื่อ พ.ศ. ๒๕๕๙ เทศบาลตำบลวังดินในเขตเศรษฐกิจพบปัญหาระบบประปามีน้ำไม่เพียงพอสำหรับการใช้ในเขต

^๔ สัมภาษณ์ ร้อยตำรวจตรีเสนห์ มะโนจิตต์, นายกเทศมนตรีตำบล อำเภอ ลำพูน, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๕ สัมภาษณ์ นายวิฑิต ใหม่ธรรม, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๓ ตำบล อำเภอ ลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๖ สัมภาษณ์ นายวิชาญ โนน๊ะ, ราษฎรตำบล อำเภอ ลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เศรษฐกิจ เนื่องจากน้ำดิบที่ใช้ผลิตน้ำประปาเกิดแห้งและมีปริมาณไม่เพียงพอต่อความต้องการในการใช้น้ำประปา เทศบาลตำบลวังดินจึงต้องแก้ปัญหาโดยนำรถบรรทุกน้ำไปเอาน้ำจากแหล่งน้ำอื่น หรืออาจจะต้องซื้อน้ำจากแหล่งอื่นเพื่อมาป้อนให้ระบบประปาผลิตเป็นน้ำประปาใช้ในเขตเศรษฐกิจ ปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เป็นปีที่วิกฤตเกี่ยวกับการจัดการน้ำมากที่สุด ในเขตที่อยู่อาศัยเทศบาลตำบลวังดินก็สร้างระบบประปาให้ทุกหมู่บ้านให้เป็นสัดส่วนเลยไม่มีปัญหาเท่าไรสำหรับเขตที่อยู่อาศัย แต่เขตเกษตรกรรมเป็นปัญหาที่ใหญ่การแก้ปัญหายังไม่ตกผลึกถึงแม้จะมีอ่างเก็บน้ำอยู่ในพื้นที่แต่พื้นที่ในส่วนลึกๆเข้าไปยังไม่มีไฟฟ้าใช้จึงไม่สามารถสร้างระบบส่งน้ำด้วยไฟฟ้าได้จึงต้องอาศัยฝนฟ้าที่ตกตามฤดูกาล เมื่อเกิดภัยแล้ง เทศบาลตำบลวังดินก็จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งขึ้นพร้อมแผนการปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง และตั้งจุดรับเรื่องราวร้องทุกข์จากราษฎรที่ประสบปัญหาภัยแล้งแล้วรายงานสถานการณ์ภัยแล้งไปยังอำเภอเพื่อรายงานเข้าจังหวัดลำพูนต่อไป^๗

การจัดการภัยแล้งของเทศบาลวังดินในระดับหมู่บ้าน เมื่อเกิดภัยแล้งเกิดการขาดน้ำกินน้ำใช้ของชาวบ้าน ผู้นำหมู่บ้านจะนำปัญหาดังกล่าวร้องทุกข์ไปยังเทศบาลตำบลวังดินเพื่อขอความช่วยเหลือในเรื่องของน้ำกินน้ำใช้ เมื่อเทศบาลได้รับหนังสือจะจัดรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำตามที่ได้รับบริการร้องขอเข้ามา เช่น เทศบาลวังดินได้ประชาสัมพันธ์ผ่านระบบกระจายเสียงของเทศบาลว่าวันนี้ช่วงเย็นระบบน้ำประปาจะไม่ไหลเนื่องจากเทศบาลจะทำการซ่อมบำรุงระบบส่งน้ำประปาจึงขอหยุดจ่ายน้ำประปาและขอให้ประชาชนเตรียมภาชนะบรรจุน้ำเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงเวลาที่ปิดระบบประปา แต่หากประชาชนท่านใดต้องการใช้น้ำในช่วงที่ระบบประปาปิดในช่วงเร่งด่วนก็ให้โทรแจ้งเทศบาลวังดินเพื่อทางเทศบาลวังจะนำรถบรรทุกน้ำมาแจกจ่ายให้เป็นกรณีๆ ไป เป็นระบบการจัดการน้ำของเทศบาลตำบลวังดิน โดยชาวบ้านก็เข้าใจเกี่ยวกับสถานการณ์ภัยแล้งที่เกิดขึ้นจึงทำให้การจัดส่งน้ำไม่มีปัญหา อาจเกิดการล่าช้าบ้างแต่ก็แก้ปัญหาได้^๘ พื้นที่ตำบลวังดินได้เตรียมน้ำในฤดูแล้ง โดยการเริ่มมีโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลเพิ่มขึ้น เพราะบ่อบาดาลหรือแท่งประปาเดิมที่มีอยู่ไม่สามารถรองรับปัญหาภัยแล้งได้เพียงพอเนื่องจากชุมชนเมืองเติบโตขึ้นประชากรเพิ่มจำนวนมากขึ้น เกิดแหล่งเศรษฐกิจใหม่ๆและรวดเร็วซึ่งต้องมีการใช้น้ำเป็นจำนวนมากแต่ปริมาณน้ำมีเท่าเดิม จึงเกิดปัญหาที่จะต้องหาแหล่งน้ำสำรองจึงเกิดโครงการขุดเจาะบ่อบาดาลในพื้นที่เพิ่ม และมีการณรงค์ห้ามตัดไม้ทำลายป่าเพื่อเป็นแหล่งต้นน้ำลำธารเพราะป่าไม้ อาจเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้เกิดความแห้งแล้ง ถ้ามีการบุกรุกป่าในเขตหมู่บ้านก็จะมีการกำหนดโทษสำหรับผู้บุกรุกพื้นที่ป่า เพราะปี พ.ศ. ๒๕๕๙ เกิดปรากฏการณ์ต้นไม้ยืนต้นตายเพราะทนความแห้งแล้งไม่ได้และยังมีผลต่อเนื่องทำให้เกิดไฟไหม้ป่าอีกจำนวนมาก จึงตั้งชุด

^๗ สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ทองรวไร, นายกเทศมนตรีตำบลวังดิน อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^๘ สัมภาษณ์ นายสมคิด กัลป์จาก, ผู้ใหญ่บ้านวังดิน ตำบลเถลิง อำเภอเถลิง จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

พิทักษ์ป่าขึ้นมาในหมู่บ้านที่อยู่ใกล้ผืนป่า โดยจัดชุดเฝ้าระวังการลักลอบตัดไม้และเฝ้าระวังการเกิดไฟป่า เพราะถ้าป่าหมดน้ำก็จะเหือดแห้งตามไปด้วย^๙

การแก้ปัญหาภัยแล้งแต่ละครั้งทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายได้ตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งและจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้งขึ้น การปฏิบัติงานจะปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ตามขั้นตอน ภัยแล้งก็เช่นกันองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายก็นำแผนปฏิบัติการฯ เกี่ยวกับภัยแล้งนำมาปฏิบัติ ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายได้รับหนังสือร้องทุกข์จากผู้นำหมู่บ้านว่าหมู่บ้านนั้นๆ ได้รับความเดือดร้อนเนื่องจากราษฎรไม่มีน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค เนื่องจากปัญหาภัยแล้งจึงขอความอนุเคราะห์ให้ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายจัดหาน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายก็จัดให้เจ้าหน้าที่เกี่ยวข้องออกปฏิบัติงาน และประสานกับอำเภอเพื่อแจ้งถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นเพื่อขอประกาศให้พื้นที่ดังกล่าวเป็นพื้นที่ภัยพิบัติ และขอให้ประกาศเป็นพื้นที่ช่วยเหลือผู้ประสบภัยพิบัติ ในกรณีทั้ง ๒ กรณี คือขั้นตอนที่ภัยแล้งถึงขั้นวิกฤต เมื่อประเมินสถานการณ์รุนแรงเกินกว่าศักยภาพของทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายที่จะแก้ไขได้ จึงประสานอำเภอเพื่อขอให้อำเภอประสานหน่วยงานที่มีศักยภาพที่สูงกว่าเข้ามาช่วยเหลือ หน่วยงานที่เข้ามาช่วยเหลือ เช่น หน่วยงานจากกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยเขต ๑๐ ลำปาง ได้นำเครื่องสูบน้ำระยะไกลมาสูบน้ำจากอ่างเก็บน้ำลงสู่ลำห้วยเพื่อให้ชาวบ้านใช้เครื่องสูบน้ำ สูบน้ำจากลำห้วยสูบน้ำเพื่อไปใช้การเกษตรและก็ให้สัตว์เลี้ยง พืชก็จะเป็นมันสำปะหลัง และหน่วยงานทางทหารและบริษัทเอกชนก็นำรถบรรทุกน้ำเข้ามาช่วยเหลือในการแจกจ่ายน้ำให้กับประชาชนซึ่งตำบลนาทรายมีประชากรจำนวนมาก รถบรรทุกน้ำที่มีไม่สามารถส่งน้ำได้ทัน^{๑๐} เมื่อชาวบ้านได้รับความเดือดร้อนขาดแคลนน้ำดื่ม น้ำใช้ จะแจ้งที่ผู้นำหมู่บ้านหรือผู้ใหญ่บ้านเพื่อทำหนังสือถึงองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายว่าขอความอนุเคราะห์น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค ทางองค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายก็นำรถน้ำออกแจกจ่ายให้กับราษฎรที่ประสบภัยแล้ง แต่บางหมู่บ้านรถบรรทุกน้ำไม่สามารถแจกจ่ายน้ำได้ทัน องค์การบริหารส่วนตำบลนาทรายจึงแจ้งอำเภอเพื่อขอความช่วยเหลือประสานหน่วยราชการที่มีรถบรรทุกน้ำออกช่วยเหลือราษฎรตำบลนาทรายเพราะประชากรตำบลนาทรายมีจำนวนมาก^{๑๑} เมื่อเกิดภัยแล้งราษฎรขาดแคลนน้ำผู้นำหมู่บ้านก็ทำหนังสือขอความช่วยเหลือถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็จะนำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายน้ำให้กับราษฎรที่เดือดร้อนอย่างเร่งด่วน ในการแก้ปัญหาทางราชการจะหาแหล่งน้ำเพื่อที่จะเป็นแหล่งน้ำให้กับราษฎรผู้ประสบภัยแล้ง ทั้งการอ่างเก็บน้ำขนาดใหญ่ กลาง เล็ก แล้วแต่พื้นที่ และทำการเจาะน้ำใต้ดินเพื่อที่จะนำน้ำใต้ดินมาใช้เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งในช่วงเร่งด่วน ใน

^๙ สัมภาษณ์ นายเขาว์ วงศ์ศรีใส, ราษฎรบ้านวังดิน ตำบลลี อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๐} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรี วิมล ไชยมงคล, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๑} สัมภาษณ์ นายทิพนธ์ พรนรังสรรค์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔ ตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

การเจาะหาน้ำใต้ดินมาใช้บางหมู่บ้านอาจไม่เพียงพอก็ต้องมีการจัดการโดยการปล่อยน้ำเป็นเวลาหรือปล่อยน้ำเป็นเส้นทาง เช่น เวลาหกโมงเช้าถึงเที่ยงวันจะปล่อยมาทางสายทิศเหนือ จากเที่ยงวันถึงหกโมงเย็นปล่อยน้ำทางสายทิศใต้ แต่น้ำนี้ไม่สามารถนำไปใช้ในร่องเกษตรได้เนื่องจากน้ำมีจำนวนจำกัดไม่พอที่จะนำไปทางเกษตรกรรม^{๑๒}

จัดทำโครงการจัดหาแหล่งน้ำเพื่อที่จะเจาะบ่อบาดลำนน้ำใต้ดินมาใช้ ในพื้นที่สาธารณะเพื่อป้องกันภัยแล้ง และการทำฝาย สิ่งสำคัญที่จะทำให้ภัยแล้งลดความรุนแรงลง คือต้องช่วยกันอย่าตัดไม้ทำลายป่าอย่าบุกรุกป่าตัดแผ้วถางป่าเพื่อทำที่ทำกิน ต่อไปจะไม่ให้บุกรุกป่าจะส่งเสริมการปลูกป่าเพื่อความชุ่มชื้นของผืนป่า เมื่อป่าไม้อุดมสมบูรณ์ฝนก็ตกต้องตามฤดูกาลน้ำในแม่น้ำลำคลองก็จะไม่แห้งขอดเหมือนหลายปีที่ประสบมา โดยจะขอความร่วมมือจากหลายภาคส่วนมาช่วยกันดูแล ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนและที่สำคัญที่สุดคือภาคประชาชน แต่เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งขึ้น องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน ได้จัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจและแก้ไขปัญหาภัยแล้งและจัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง พร้อมจัดเจ้าหน้าที่ออกสำรวจพื้นที่และตั้งจุดร้องทุกข์ และเมื่อพบหรือมีการร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือเรื่องน้ำอุปโภค บริโภค องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานให้รถบรรทุกน้ำออกส่งน้ำตามความเดือดร้อนของชาวบ้าน และถ้าการส่งน้ำไม่ทันจึงประสานอำเภอเพื่อขอความช่วยเหลือด้านรถบรรทุกน้ำจากส่วนราชการอื่น อำเภอได้ประสานกับทางสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย จังหวัดลำพูน ขอรถบรรทุกน้ำมาช่วยแจกจ่ายน้ำให้กับผู้ประสบภัยอาทิตย์ละครั้ง ส่วนรถบรรทุกน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานมีคันเดียวต้องวิ่งตลอดทั้งวันและทุกวัน^{๑๓}

เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นในหมู่บ้าน ทางผู้นำหมู่บ้านทำหนังสือแจ้งถึงสถานการณ์ที่เกิดขึ้นในหมู่บ้านว่าเกิดการขาดแคลนน้ำ น้ำในบ่อน้ำตื้นแห้งขอด ราษฎรในหมู่บ้านไม่มีน้ำกินน้ำใช้จึงขอความช่วยเหลือทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานช่วยจัดหาंनाมาแจกจ่ายให้กับราษฎรที่เดือดร้อน และเพื่อเป็นการแก้ไขที่ยั่งยืนทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานจึงได้จัดทำฝายน้ำล้น เพื่อเป็นแหล่งกักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้งโดยมีการร่วมกันทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและประชาชนช่วยกันสร้างฝายขึ้นมา^{๑๔} การจัดการหาแหล่งน้ำเพื่อแก้ไขภัยแล้งเพื่อบรรเทาความเดือดร้อนของราษฎร หรือการเจาะน้ำบาดาลเพื่อหาน้ำให้กับราษฎร แต่ก็เป็นไปได้ยากเพราะน้ำใต้ดินเป็นชั้นหินน้ำจึงหาไม่ได้ ถึงเจาะได้น้ำก็มีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของราษฎรเพราะราษฎรที่ประสบภัยมีจำนวนมาก และที่สำคัญพื้นที่จะทำการขุดสระขุด บ่อน้ำ เพื่อเป็นที่กักเก็บน้ำหรือจะเจาะน้ำบาดาลไม่ค่อยมีเพราะส่วน

^{๑๒} สัมภาษณ์ นายศักดิ์ชัย ชัยชาติเจริญ, ราษฎรตำบลนาทราย อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๓} สัมภาษณ์ นายกุศล ยะทา, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๔} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ปุอูตรี, ผู้ใหญ่บ้านเด่นหม้า ตำบลแม่ลาน อำเภอฝาง จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ใหญ่พื้นที่ตำบลแม่ลานอยู่ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปิงจึงไม่สามารถ ขุดหรือเจาะได้ แต่การแก้ปัญหาที่น่าจะยั่งยืนคือ การขอความช่วยเหลือจากหน่วยทหารเข้ามาสร้างฝายโดยใช้ชื่อโครงการว่า “ฝายประชารัฐ” โดยการร่วมมือของภาครัฐทั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น หน่วยงานทหาร และขอกำลังจากชาวบ้านมาช่วยกันสร้างฝายเพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำ และน่าจะเป็นทางออกที่ดีที่สุดเพราะหน่วยงานทหารสามารถเข้าจัดการสร้างฝายเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งกับประชาชนของตำบลแม่ลานได้โดยไม่ต้องตรวจสอบว่าหน่วยงานของพื้นที่จะทำฝายเป็นของหน่วยงานไหนหรือหน่วยงานเจ้าของพื้นที่จะอนุญาตหรือไม่ แต่หน่วยงานทหารก็จัดการสร้างฝายโดยการร่วมมือของภาครัฐและภาคประชาชนเพื่อแก้ปัญหาอย่างยั่งยืน^{๑๕}

กระบวนการจัดการภัยแล้งของอำเภอสี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอสี ขั้นตอนแรก เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นในพื้นที่และภัยแล้งขยายความเสียหายออกเป็นพื้นที่กว้างและรุนแรงขึ้น อำเภอสี และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจะจัดตั้งศูนย์อำนวยการเฉพาะกิจเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้งขึ้นในพื้นที่รับผิดชอบของท้องถิ่นเอง เพื่อเป็นจุดรับเรื่องร้องทุกข์ของชาวบ้าน มีการประสานกันทั้งในพื้นที่และนอกพื้นที่เพื่อขอความช่วยเหลือเมื่อท้องถิ่นต้องการความช่วยเหลือ และอำเภอสี องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้จัดทำแผนปฏิบัติการแก้ไขปัญหาภัยแล้ง โดยเมื่อเกิดภัยแล้งจะต้องนำแผนปฏิบัติการมาใช้ และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเมื่อเกิดภัยจะต้องรายงานถึงสถานการณ์ภัยที่เกิดขึ้นให้แก่อำเภอสี รับทราบและรายงานไปยังจังหวัดลำพูนทราบ แต่เมื่อภัยขยายวงกว้างขึ้นเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและของอำเภอ ทางอำเภอจะประสานไปยังหน่วยงานราชการอื่นให้เข้ามาช่วยเหลือและแก้ปัญหาภัยดังกล่าว ในการแก้ไขเฉพาะหน้าหรือแบบเร่งด่วน เช่น การขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งจะนำรถบรรทุกน้ำซึ่งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะต้องมีไว้อย่างน้อย ๑ คัน ออกแจกจ่ายน้ำให้กับราษฎรผู้ประสบภัยแล้งขาดแคลนน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค และองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่ผู้วิจัยทำการศึกษาถึงขั้นตอนและกระบวนการจัดการภัยแล้งขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแล้วแต่ให้เหตุผลว่าภัยแล้งที่เกิดขึ้นล้วนแต่เป็นสาเหตุมาจากการตัดไม้ทำลายป่า การบุกรุกพื้นที่ป่าเพื่อทำเป็นแหล่งทำมาหาเลี้ยงชีพเพราะทำให้ป่าไม้เริ่มเหลือน้อยความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ป่าเริ่มหดหายไป ดังนั้นจึงมีการปลูกจิตสำนึกให้เกิดการหวงแหนป่า รักษาแหล่งต้นน้ำลำธาร มีการกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้บุกรุกป่า พร้อมกันนั้นยังมีการร่วมกันระหว่างรัฐกับประชาชนสร้างฝายเก็บกักน้ำเพื่อเพิ่มความชุ่มชื้นแกผืนป่าและยังสามารถมีน้ำให้เกษตรกรทำการเกษตรได้และน่าจะเป็นโครงการที่แก้ปัญหาดภัยแล้งได้อีกทางหนึ่ง

^{๑๕} สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ พิงเจริญ, ราษฎรตำบลแม่ลาน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม

ตารางที่ ๓.๒ อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง

พื้นที่	อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง	ข้อเสนอแนะ
๑. อำเภอสี (ภาพรวมทั้ง อำเภอ)	๑. อำเภอสีขาดอุปกรณ์หรือเครื่องมือที่จะเข้าช่วยเหลือผู้ประสบภัยเมื่อได้รับการแจ้งเหตุภัยแล้ง ๒. การทำรายงานขอความช่วยเหลือจากท้องถิ่นล่าช้าไม่ทันตามกรอบระยะเวลาของระเบียบ ๓. เจ้าของพื้นที่จากหน่วยงานของรัฐไม่อนุญาตให้ทำกิจการใดๆ ในความรับผิดชอบต้องขออนุญาตซึ่งต้องใช้ระยะเวลาการพิจารณา	๑. ประสานขอความช่วยเหลือหน่วยงานราชการอื่นที่มีวัสดุ อุปกรณ์ที่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ ๒. ปรับเปลี่ยนการรายงานขอความช่วยเหลือให้เป็นไปตามกรอบระยะเวลาของระเบียบ ๓. วางแผนขึ้นการแก้ปัญหาภัยแล้งไว้ก่อนเกิดเหตุภัยแล้ง
พื้นที่	อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง	ข้อเสนอแนะ
๒. เทศบาลตำบล ฉะ	๑. หน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ใช้ระเบียบหลักเกณฑ์ของหน่วยงานของตนมาประสานกับหน่วยงานท้องถิ่นให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยล่าช้า ๒. การช่วยเหลือชาวบ้านล่าช้าเนื่องจากขั้นตอนการทำงาน ๓. การไม่เข้าใจของประชาชนในการเข้าใช้พื้นที่ของประชาชนเพื่อแก้ไขปัญหาภัยแล้ง ๔. การตั้งงบประมาณการช่วยเหลือเหตุสาธารณภัยไม่เพียงพอ ๕. บุคลากร อุปกรณ์ เครื่องมือ ไม่เพียงพอเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัย	๑. ทำความเข้าใจเกี่ยวกับระเบียบทั้งสองฝ่ายเพื่อประสานการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัย ๒. ลดขั้นตอนทำงานที่ไม่จำเป็นเพื่อการช่วยเหลือชาวบ้านได้ทันท่วงที ๓. ทำความเข้าใจกับประชาชนถึงความจำเป็นขอเข้าใช้พื้นที่ของประชาชนเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้ง ๔. ตั้งงบประมาณการช่วยเหลือเหตุสาธารณภัยให้เพียงพอต่อความต้องการของแต่ละภัย ๕. เพิ่มจำนวนบุคลากรและวัสดุอุปกรณ์ในการให้ความช่วยเหลือผู้ประสบภัยอย่างเพียงพอ

พื้นที่	อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง	ข้อเสนอแนะ
๓. เทศบาลตำบลวังดิน(เป็นพื้นที่หนึ่งของตำบลลี)	๑. หน่วยงานของรัฐผู้รับผิดชอบพื้นที่ไม่อนุญาตให้เข้าดำเนินการใดๆ ในพื้นที่ ๒. ภาคเกษตรบางพื้นที่ยังไม่มีไฟฟ้าใช้ ๓. การเลื่อมล้ำการใช้ไฟฟ้าเมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้ง ๔. การพิจารณาของภาครัฐยังมีปัญหาความไม่เท่าเทียมกันในเรื่องของจำนวนผู้ได้รับผลประโยชน์จากการช่วยเหลือของภาครัฐ	๑. ประสานทำความเข้าใจกับหน่วยงานที่รับผิดชอบพื้นที่ถึงวัตถุประสงค์ในความจำเป็นในการดำเนินแก้ปัญหา ๒. ดำเนินการประสานการไฟฟ้าส่วนภูมิภาคเพื่อขอขยายเขตการใช้ไฟฟ้าเพื่อเกษตรกรรม ๓. บริหารจัดการการใช้น้ำโดยเล็งเห็นความสำคัญเป็นหลัก ๔. ภาครัฐต้องทราบประชากรของแต่ละหมู่บ้านที่แท้จริงๆ และความต้องการของประชาชน
พื้นที่	อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง	ข้อเสนอแนะ
๔. องค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย	๑. แหล่งน้ำมีแหล่งเดียวการนำน้ำไปแจกจ่ายจึงเกิดความล่าช้าเพราะจำนวนรถบรรทุกน้ำมีหลายคัน ๒. ราษฎรบางหมู่บ้านมีฐานะยากจนจึงไม่สามารถจัดหาภาชนะเก็บน้ำขนาดใหญ่ได้ ๓. บุคลากรที่ทำหน้าที่แจกจ่ายน้ำมีจำนวนไม่เพียงพอจึงความล่าช้าในการแจกน้ำ ๔. เกิดปัญหาการแย่งชิงน้ำของผู้ประสบภัย	๑. จัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเพื่อสามารถแจกจ่ายน้ำได้ทันทั่วทั้งที่ ๒. หน่วยงานท้องถิ่นควรจัดหาภาชนะภาชนะเก็บน้ำขนาดใหญ่เพื่อเก็บน้ำให้ราษฎร ๓. ควรเพิ่มบุคลากรหน่วยแจกจ่ายน้ำให้เหมาะสม ๔. ทำความเข้าใจกับผู้ประสบถึงลำดับขั้นตอนการทำงานของทางท้องถิ่น

พื้นที่	อุปสรรคในการจัดการภัยแล้ง	ข้อเสนอแนะ
๕. องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน	๑. รถบรรทุกน้ำขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นแม่ลานมีจำนวน ๑ คัน และทางท้องถิ่นไม่สามารถจัดซื้อได้เนื่องจากติดขัดตรงระเบียบจัดซื้อ ๒. การขุดเจาะน้ำบาดาลทำได้ยากและน้ำมีปริมาณน้อยไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน ๓. รถของหน่วยงานราชการอื่นมีจำนวนจำกัดและต้องแจกจ่ายหมู่บ้านอื่นอีก ๔. การทำประปาหมู่บ้านไม่สามารถดำเนินการได้เพราะพื้นที่เป็นเขตอุทยาน	๑. ศึกษาระเบียบหลักเกณฑ์ในการจัดซื้อให้ถูกต้อง ๒. สำรวจพื้นที่ที่สามารถขุดเจาะได้และมีปริมาณน้ำที่มากและพอต่อความต้องการของประชาชน ๓. ประสานอำเภอขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการอื่นเนื่องจากรถบรรทุกไม่สามารถนำน้ำมาส่งให้ทุกวัน ๔. ประสานอุทยานแม่ปิงแจ้งความประสงค์ถึงความจำเป็นเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งเพื่อขอเข้าดำเนินการ

เมื่อเกิดสถานการณ์ภัยแล้งอำเภอไม่มีเครื่องมือหรือวัสดุอุปกรณ์ที่จะเข้าไปให้ช่วยเหลือพี่น้องประชาชนได้ทันที ทันต่อความต้องการของพี่น้องประชาชน เพราะฉะนั้นต้องประสานทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีเครื่องมือ เครื่องมือ เช่น มีรถบรรทุกน้ำ มีวัสดุอุปกรณ์ที่จะให้ความช่วยเหลือได้ทันที แต่กรณีที่พี่น้องประชาชนประสบปัญหาพร้อมกันเป็นจำนวนมากก็ยากที่จะดำเนินการได้ทั่วถึง เพราะฉะนั้นที่ผ่านมามีวิธีการแก้ปัญหาก็คือขอความร่วมมือหรือขอรับการสนับสนุนไปทั้งในส่วน ของ องค์การบริหารส่วนจังหวัด แขนงการทางหรือกรมทางหลวง ที่จะช่วยเอารถบรรทุกน้ำเข้ามาช่วยเหลือในเรื่องของการแก้ปัญหาให้กับพี่น้องประชาชน^{๑๖} การประสานงานการทำงานเพื่อส่งขอความช่วยเหลือจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นถึงหน่วยงานอำเภอตามกรอบระยะเวลาของระเบียบให้ความช่วยเหลือจะต้องมีการปรับเปลี่ยนการรายงานให้เร็วขึ้นตามกรอบระยะเวลาของระเบียบถ้าล่าช้าการช่วยเหลืออาจตกไปต้องหางบประมาณจากที่อื่นมาให้ความช่วยเหลือที่ ส่วนของท้องถิ่นเองจะมีงบประมาณของท้องถิ่นเองที่ตั้งไว้เพื่อเป็นงบประมาณในการให้ความช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบภัยในกรณีเร่งด่วน เช่น อุทกภัย วาตภัย อัคคีภัย ภัยแล้ง แต่ส่วนใหญ่งบประมาณที่ตั้งไว้มีจำนวนงบประมาณที่จำกัดไม่เพียงพอต่อการช่วยเหลือจึงต้องมีการโอนงบประมาณจากส่วนอื่นมาอาจทำให้ล่าช้าไม่ทันต่อสถานการณ์^{๑๗}

^{๑๖} สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ จันทร์โสภาส, นายอำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๗} สัมภาษณ์ นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์, ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน อำเภอ ลี้ จังหวัดลำพูน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐

การทำโครงการเพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งมักจะพบกับอุปสรรคเจ้าของพื้นที่ไม่อนุญาตให้ทำ เช่น การขุดลอกลำน้ำลี้ จะต้องขออนุญาตกรมเจ้าท่าแต่การขออนุญาตแต่ละครั้งใช้เวลาเนิ่นนานกว่าโครงการนั้นจะอนุมัติราษฎรที่เดือดร้อนครองการช่วยเหลือไม่ไหว อุปสรรคก็คือ เรื่องของระยะเวลา แต่การขุดลอกลำน้ำจะมีทั้งข้อดีและข้อเสีย ข้อดีคือการลอกลำน้ำทำให้น้ำไหลผ่านได้สะดวกขึ้นลำน้ำสะอาดขึ้นเมื่อขุดลอกไปแล้วระดับของพื้นลำน้ำก็จะเท่ากันทั้งหมด ข้อเสียคือ เมื่อขุดลอกแล้วระดับพื้นผิวเท่ากันหมดทำให้วังน้ำในลำน้ำไม่มี วังในลำน้ำจะเป็นจุดที่มีระดับความลึกมากกว่าพื้นผิวลำน้ำ เมื่อน้ำเริ่มแห้งพื้นผิวดินของลำน้ำที่ขุดลอกจะเท่ากันหมดทำให้ไม่เหลือน้ำบนพื้นดินของลำน้ำไหลผ่านไปหมด แต่ถ้ามีวังในพื้นผิวของลำน้ำก็จะมีน้ำค้างอยู่ที่ลำห้วยอยู่ถึงแม้จะมีน้ำไหลไม่เยอะเท่าไรก็ตาม ชาวบ้านก็ยังหาประโยชน์จากวังในลำน้ำได้ วังในลำน้ำไม่ได้มีแค่จุดเดียวแต่ในลำน้ำจะมีวังน้ำหลายจุด อีกประการหนึ่งเมื่อการขุดลอกลำน้ำแล้วการไหลของน้ำไม่มีอุปสรรคมาขวางกั้นจึงทำให้การไหลของน้ำเร็วและรุนแรงขึ้นสร้างความเสียหายต่อตลิ่งได้^{๑๘} หน่วยงานที่เป็นเจ้าของพื้นที่รับผิดชอบ เช่น ป่าไม้ กรมเจ้าท่า ยังอาศัยระเบียบกฎเกณฑ์ของตนเอง ยึดหลักตามระเบียบกฎเกณฑ์ โดยไม่ได้มองว่าการแก้ไขปัญหาในระยะเร่งด่วน เช่น กรณีของฝ่ายชำรุด ฝ่ายพัง ตลิ่งพัง หรือการเก็บกักน้ำไว้เพื่อใช้แก้ไขปัญหาในฤดูแล้งยังไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเจ้าของพื้นที่เองอาจจะเอาระเบียบเข้ามาจับ ทำให้เทศบาลเองไม่สามารถดำเนินการแก้ไขปัญหาให้กับราษฎรได้ตรงตามความต้องการที่แท้จริง สรุปคือถ้าหน่วยงานที่รับผิดชอบแล้วถ้าไม่ตรงระเบียบก็ไม่อนุญาต คือผิดระเบียบผิดกฎหมายของหน่วยงาน แต่ขั้นตอนการทำงานให้ถูกต้องตามระเบียบด้วยห้วงระยะเวลาการดำเนินการ การทำขออนุญาต เริ่มตั้งแต่การประชาคม การทำโครงการ เป็นการใช้ระยะเวลานาน แต่เหตุฉุกเฉิน เหตุกรณีเร่งด่วน เราจึงไม่สามารถแก้ไขปัญหาให้กับทางพี่น้องเกษตรกรได้ทันเวลา^{๑๙}

การช่วยเหลือชาวบ้านล่าช้าในขั้นตอนการทำงาน เนื่องจากต้องมีการลำดับขั้นตอนทำให้ชาวบ้านไม่เข้าใจ เช่น ทางผู้นำหมู่บ้านได้มีการทำหนังสือเข้าไปขอความช่วยเหลือแต่ต้องอยู่ในลำดับคิวหรือพนักงานเจ้าหน้าที่ต้องรอคำสั่งจากผู้บริหารซึ่งทำให้เกิดความล่าช้าในการทำงาน เพราะผู้บริหารอาจติดภารกิจอื่นจึงยังไม่รับทราบปัญหาที่เกิดขึ้น การเข้าใช้พื้นที่ ในการแก้ไขปัญหาของชาวบ้านอาจจะเลื่อมล้ำกันมีการหวงพื้นที่ของชาวบ้านทำให้เป็นอุปสรรคในการแก้ไขปัญหา เพราะบางครั้งการแก้ไขปัญหาต้องเข้าใช้พื้นที่ของชาวบ้านจึงต้องทำความเข้าใจถึงวิธีการแก้ไขปัญหา^{๒๐}

^{๑๘} สัมภาษณ์ พระครูประสาทจันทเขต, เจ้าคณะตำบลลี้ – ดงคำ ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้านตำบลลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๑๙} สัมภาษณ์ ร้อยตำรวจตรีเสนห์ มะโนจิตต์, นายกเทศมนตรีตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๐} สัมภาษณ์ นายวิจิต ใหมธรรม, ผู้ใหญ่บ้านปู หมู่ที่ ๓ ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

เรื่องของงบประมาณในการแก้ไขปัญหาเรื่องภัยแล้ง การตั้งงบประมาณเกี่ยวกับเหตุสาธารณภัยไม่เพียงพอ ซึ่งการตั้งงบประมาณในแต่ละด้านก็มีความสำคัญ แต่เหตุสาธารณภัยจะเกิดขึ้นทุกปีหรือหลายสถานการณ์จึงสมควรตั้งงบประมาณให้เพียงพอต่อภัยต่างๆ และอุปกรณ์ เครื่องมือ บุคลากร ไม่เพียงพอหรืออุปกรณ์ เครื่องเกิดการชำรุดเมื่อเกิดเหตุสาธารณภัยขึ้นจึงไม่สามารถให้ความช่วยเหลือได้ทันและไม่ตรงต่อความต้องการในการให้ความช่วยเหลือต่อพี่น้องประชาชน^{๒๑} หน่วยงานรัฐเจ้าของพื้นที่ไม่อนุญาตให้ทำกิจการใดๆ เช่น ในการขุดลอกลำน้ำลี้กรมเจ้าท่าซึ่งลำน้ำลี้กรมเจ้าท่าเป็นผู้ดูแลลำน้ำลี้ ทางองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเคยทำรายงานไปถึงกรมเจ้าท่าแต่ก็ไม่ได้รับการตอบรับจึงทำรายงานขึ้นไปทางรัฐบาลจึงมีคำสั่งพิเศษตามมติของคณะรัฐมนตรีให้ทหารเข้ามาทำได้โดยเป็นข้อยกเว้น ฉะนั้นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับแหล่งเก็บกักน้ำจึงหมดไป เพราะมีคำสั่งพิเศษออกมาให้หน่วยทหารทำได้ ความรุนแรงของภัยแล้งจะเป็นเฉพาะน้ำประปาเพราะเราไม่มีแหล่งน้ำดิบ เพราะแหล่งน้ำอ่างแม่เหียบและอ่างยางงัวชุมชนเกษตรกรได้ขอไว้เพื่อป้อนสู่ภาคเกษตร ในภาคเกษตรก็ไม่กระทบเท่าไรแต่มีบางช่วงเวลาปริมาณน้ำถือว่าน้อยกว่าที่อื่นเหตุผลเพราะแหล่งน้ำแม่เหียบและอ่างแม่ยางงัวนั้น มันใช้เฉพาะกลุ่มสั้นๆ แคบๆ แต่มีภาคเกษตรบางพื้นที่ที่เข้าไปลึกไม่มีแหล่งน้ำเลยและที่สำคัญสำคัญไม่มีไฟฟ้าการเจ้าน้ำบาดาลก็ไม่มีประโยชน์ นี่คือปัญหาของภาคเกษตรที่มีปัญหาเรื้อรัง ซึ่งมีผลกระทบต่อประชาชนแน่นอนทางเทศบาลตำบลวังดินก็พยายามแก้ไข^{๒๒}

การเห็นแก่ตัวของคนบางคน เช่น นาย ก. ใช้น้ำเพื่ออุปโภค บริโภค แต่นาย ข. ใช้น้ำเพื่อเชิงพานิช เชิงพานิชนั้นหมายถึง การชักจูง ความเปลี่ยนแปลงของน้ำในเชิงพานิชจะใช้น้ำเป็นปริมาณมาก แต่นาย ก. ใช้เฉพาะอุปโภคบริโภค ซึ่งใช้น้ำปริมาณน้อยกว่า เช่น อาจจะใช้เพียง ๑ ถึง ๓ ในเชิงพานิชการชักจูงใช้ถึงเดียวไม่เพียงพอ เมื่ออยู่ในช่วงภัยแล้งขาดแคลนน้ำขึ้น เชิงพานิชจะหยุดการประกอบอาชีพก็ไม่ได้เพราะเป็นการดำเนินชีวิตประจำวัน จึงเป็นอุปสรรคในการแก้ปัญหาในช่วงเวลาวิกฤตอาจมีข้ออ้างเรื่องภาษีเพราะต่างคนก็เสียภาษีเหมือนกันจะมากจะน้อยก็ต้องเห็นใจซึ่งกันและกัน ภัยแล้งของอำเภอลี้ทางอำเภอได้เข้ามาช่วยตามสถานการณ์ของภัย โดยอำเภอได้ประสานงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดได้เข้ามาสูบน้ำจากแหล่งน้ำลงสู่ลำน้ำลี้เพื่อบรรเทาความเดือดร้อนให้กับประชาชน แต่เมื่อภัยแล้งถึงขั้นวิกฤตต้องแจกภาชนะเพื่อบรรจุน้ำเพื่อเก็บกักน้ำให้กับราษฎร เช่น ภัยแล้งเมื่ออดีต ในการแจกภาชนะเพื่อบรรจุน้ำจะแจกให้กับหมู่บ้านๆ ละ ๑ ใบขนาด ๒,๐๐๐ ลิตร แต่ไม่เพียงพอต่อความต้องการของราษฎร นั้นหมายความว่าภาครัฐไม่ได้ดูถึงจำนวนของประชากรของแต่ละหมู่บ้านจริงๆ ซึ่งแต่ละท้องที่มีจำนวนประชากรไม่เท่ากัน บางหมู่บ้านมีประชากรเพียง ๒๐๐ กว่าคนแต่ก็ได้รับการช่วยเหลือเท่ากันหมู่บ้านอื่นที่มีประชากรน้อยกว่า นั้นแสดงว่าภาครัฐบาลไม่ได้คำนึงถึงจำนวนประชากร

^{๒๑} สัมภาษณ์ นายวิชาญ โนตะ, ราษฎรตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๒} สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ทองรวย, นายกเทศมนตรีตำบลวังดิน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม

ที่มีในหมู่บ้าน และต้องคำนึงถึงความต้องการประชากร^{๒๓} ในเรื่องงบประมาณจะไม่ค่อยเป็นปัญหา เพราะการทำงานได้มีการจัดทำแผนไว้แล้วปัญหาจึงมีน้อยจะมีที่ติดขัดก็จะเป็นแหล่งน้ำที่จะป้อนเข้าสู่ภาคการเกษตรเท่านั้น อุปสรรคจะค่อยเกิดขึ้นและแก้ไขไปได้ เนื่องจากได้มีการวางแผนการจัดการบริหารในทุกด้านเพื่อรองรับกับปัญหาภัยแล้ง^{๒๔}

ในการจัดการภัยแล้งในเขตรับผิดชอบขององค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา ในการทำงานแต่ละครั้งการแจกจ่ายน้ำเสร็จก็ต้องไปเติมน้ำซึ่งแหล่งน้ำมีอยู่ ๑ จุด คือที่ศูนย์อาสาสมัครป้องกันภัยฝ่ายพลเรือนตำบลนาทรายรถบรรทุกน้ำที่มาช่วยแจกจ่ายน้ำมีจำนวน ๕ คัน จึงใช้ระยะเวลาในการเติมน้ำในแต่ละครั้งมาก ราษฎรบางหมู่บ้านไม่มีภาชนะเพื่อที่จะเก็บน้ำไว้ใช้เพราะมีฐานะยากจนจึงไม่สามารถที่จะซื้อภาชนะที่มีความจุมากๆ ได้ แต่ถังหรือภาชนะเล็กๆ ซึ่งบรรจุน้ำได้ปริมาณไม่มาก เมื่อน้ำหมดก็ต้องรอคิวการแจกจ่ายน้ำต่อไปจึงไม่มีน้ำใช้ในช่วงเวลาที่ขาดน้ำ และกำลังพลเจ้าหน้าที่รับผิดชอบในการแก้ไขปัญหาก็มีบุคลากรที่นำรถบรรทุกน้ำออกแจกจ่ายให้กับชาวบ้านมีจำนวนจำกัด จึงทำให้ล่าช้าในการแจกจ่ายน้ำ^{๒๕} เรื่องการแจกจ่ายน้ำเพราะตำบลนาทรายมีประชากรมากกว่าจะแจกให้ผู้ประสบภัยให้ครบหนึ่งรอบต้องใช้เวลานานทั้งที่ต้องส่งไปถึงบ้านเพราะส่วนใหญ่ผู้ที่อยู่บ้านจะเป็นผู้สูงอายุจึงยากที่จะยกถังน้ำมารองน้ำจากรถบรรทุกน้ำ ดังนั้นเจ้าหน้าที่จึงต้องใช้สายต่อน้ำให้ส่งถึงภายในบ้านทำให้การส่งน้ำล่าช้ามากขึ้น และก็มีผู้ประสบภัยบางคนแสดงความเห็นแก่ตัวอาจเพราะเกิดความเครียดเพราะเคยใช้น้ำอย่างเต็มที่แต่เมื่อเกิดภัยแล้วต้องประหยัด ใช้น้ำแต่น้อย ต้องรอคิวจนกว่าจะมาถึงคิวของตนก็ใช้เวลาค่อนข้างนาน จึงเกิดอาการโวยวาย จะให้ได้ตั้งใจตนเองโดยไม่สนผู้ประสบภัยคนอื่น ๆ เกิดการทะเลาะกันของผู้ประสบภัยถึงกลับต้องใช้เจ้าหน้าที่ทหารเข้ามาห้ามปรามถึงจะทำให้เรื่องแย่งน้ำยุติลง^{๒๖}

ทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานต้องการจัดซื้อรถบรรทุกน้ำเพิ่มอีกหนึ่งคัน เพราะมีความพร้อมด้านงบประมาณและรถบรรทุกน้ำที่มีเป็นรถบรรทุกน้ำขนาดเล็กไม่สามารถให้บริการประชาชนอย่างทั่วถึง แต่ติดขัดตรงระเบียบที่ไม่สามารถจัดซื้อได้ และพี่น้องชาวบ้านก็ไม่มีน้ำใช้จึงเป็นอุปสรรคในการให้ความช่วยเหลือ และการขุดเจาะน้ำบาดาลบางพื้นที่ไม่สามารถเจาะได้เพราะบางพื้นที่ได้ดินเป็นชั้นหิน เมื่อทำการขุดเจาะไปแล้วเจอหน้าแต่มีปริมาณน้ำที่น้อยไม่เพียงพอต่อการให้บริการ การขุดบ่อน้ำต้นของชาวบ้านเยอะเกินไปทำให้น้ำใต้ดินไม่เพียงพอเพราะมีแค่คนสูบน้ำใต้ดินมาใช้ เฉพาะหมู่

^{๒๓} สัมภาษณ์ นายสมคิด กัลป์จาก , ผู้ใหญ่บ้านวังดิน ตำบลฉะ อำเภอฉะ จังหวัดฉะเชิงเทรา , ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๔} สัมภาษณ์ นายเชาว์ วงศ์ศรีใส, ราษฎรบ้านวังดิน ตำบลฉะ อำเภอฉะ จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๕} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรี วิมล ไชยมงคล, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๖} สัมภาษณ์ นายทิพนธ์ พรนรังสรรค์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔ ตำบลนาทราย อำเภอฉะ จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ที่ ๔ บ้านแม่กองวะมีบ่อน้ำตื้นอยู่ ๔๐ บาน จะห้ามไม่ให้ชาวบ้านสูบก็ไม่ได้เป็นสิทธิ์ของเขาต้องทำความเข้าใจกันใหม่ถึงความจำเป็นในการใช้^{๒๗}

การให้ความช่วยเหลือเรื่องการแจกจ่ายน้ำของทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานเนื่องจากรถบรรทุกน้ำขององค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานมีอยู่จำนวน ๑ คันในการให้ความช่วยเหลือราษฎรที่ต้องการน้ำเพื่ออุปโภค บริโภค เป็นไปค่อนข้างช้า จึงได้ขอความอนุเคราะห์จากสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูนนำรถบรรทุกน้ำมาช่วยแต่ของสำนักงานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจังหวัดลำพูนมาช่วยได้แต่มาช่วยส่งน้ำได้แค่อาทิตย์ละ ๑ วัน เพราะจะต้องไปช่วยตำบลเช่นกันจึงทำให้การแจกจ่ายน้ำเป็นไปอย่างล่าช้า^{๒๘} บ้านเด่นเม้า หมู่ที่ ๕ ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปิง ในการขุดสระ หรือเจาะบ่อบาดาลเพื่อจะทำระบบน้ำประปาจึงทำไม่ได้ ระบบประปาที่ไม่สามารถเกิดขึ้นมาได้ แฉ่งไปทางจังหวัดก็เงียบหายเพราะจังหวัดก็ไม่สามารถดำเนินการอะไรได้เพราะเป็นพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติแม่ปิง อุปสรรคข้อนี้แก่ยากที่สุดทางองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานก็ต้องหาวิธีการจัดการภัยแล้งเอง ประสานไปทางหน่วยงานทหารเพื่อขอความช่วยเหลือในการสร้างฝายเพื่อกักเก็บน้ำไว้ใช้ในฤดูแล้ง ซึ่งหน่วยงานทหารสามารถเข้าบริหารจัดการในพื้นที่ได้ เพื่อแก้ปัญหาภัยแล้งและแก้ปัญหาแล้งได้ระดับหนึ่ง^{๒๙}

การจัดการภัยแล้ง อุปสรรคที่ทำให้การจัดการภัยแล้งเกิดความล่าช้าในการดำเนินการ มาจากหลายสาเหตุ สาเหตุหนึ่งเกิดมาจากความไม่พร้อมด้านบุคลากร วัสดุ อุปกรณ์ ในการให้ความช่วยเหลือประชาชนผู้ประสบภัยแล้ง เช่น รถบรรทุกน้ำ ไม่เพียงพอการจัดก็ผิดระเบียบของทางราชการ มีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหลายแห่งที่ประสบปัญหานี้ เช่น เทศบาลตำบล องค์กรการบริหารส่วนตำบลนาทราย องค์กรการบริหารส่วนตำบลแม่ลาน ส่วนอำเภอไม่มีวัสดุ อุปกรณ์แบบนี้เลยเพราะอำเภอเป็นหน่วยงานประสานส่วนท้องถิ่นกับส่วนราชการอื่นๆ อำเภอยังประสบปัญหาการรายงานเกี่ยวกับผลกระทบเนื่องจากภัยแล้งของท้องถิ่นมาถึงอำเภอล่าช้า มาจากหลายสาเหตุเนื่องจากการเก็บข้อมูลของท้องถิ่นไม่แน่ชัดการรายงานจากผู้นำหมู่บ้านแต่ละบ้านล่าช้าจึงส่งผลมาถึงการรายงานถึงอำเภอล่าช้าไปด้วย และอุปสรรคด้านหน่วยงานของรัฐที่เป็นผู้รับผิดชอบพื้นที่ไม่อนุญาตให้ดำเนินการใดๆ ในพื้นที่รับผิดชอบแต่ถ้าอนุญาตก็ให้ดำเนินการได้การขออนุญาตใช้พื้นที่ เช่น การขุดลอกลำน้ำเพื่อเปิดทางน้ำและการทำฝายชะลอน้ำแบบไม่ถาวรต้องได้รับความเห็นชอบจากกรมเจ้าท่าซึ่งสถานการณ์ภัยแล้งไม่

^{๒๗} สัมภาษณ์ นายกุศล ยะทา, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๘} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ปุตุตรี, ผู้ใหญ่บ้านเด่นเม้า ตำบลแม่ลาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๒๙} สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ พิงเจริญ, ราษฎรตำบลแม่ลาน อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

สามารถคาดการณ์การได้ว่าปีนี้จะเกิดภัยแล้งขึ้นได้อย่างชัดเจนท้องถิ่นจึงไม่ได้จัดทำแผนไว้ล่วงหน้า แต่เมื่อเกิดภัยแล้งขึ้นก็ไม่สามารถทำแผนเพื่อขอความเห็นชอบได้ทัน ท้องถิ่นหลายแห่งประสบปัญหานี้ เช่น เทศบาลตำบลลี่ เทศบาลตำบลวังดิน องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน รวมถึงอำเภอด้วยที่ประสบปัญหานี้ และทุกท้องถิ่นประสบปัญหาเกี่ยวกับ ขั้นตอนการทำงานมีหลายขั้นตอนเกินไป การตั้งงบประมาณการช่วยเหลือผู้ประสบภัยของท้องถิ่นไม่เพียงพอ พื้นที่เกษตรบางพื้นที่ไฟฟ้าเข้าไม่ถึง บางพื้นที่มีฐานะยากจนไม่สามารถซื้อภาชนะเก็บน้ำไว้ใช้ พื้นที่ขึ้นได้ดินเป็นชั้นหินไม่สามารถขุดเจาะน้ำใต้ดินขึ้นมาใช้ได้ แต่ที่ขุดได้ก็มีปริมาณน้ำไม่เพียงพอต่อความต้องการของประชาชน

ตารางที่ ๓.๓ แนวทางการป้องกันการภัยแล้ง

พื้นที่	แนวทางการป้องกันภัยแล้ง
๑. อำเภอลี่ (ภาพรวมทั้งอำเภอ)	๑. สร้างความตระหนักให้กับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ให้รู้จักคุณค่าของน้ำ การใช้ น้ำอย่างมีคุณค่า ๒. การทำตามแผนการปฏิบัติงานของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ก่อน เกิดภัย ระหว่างเกิดภัย หลังเกิดภัย ๓. สร้างความตระหนักแก่ประชาชนให้หวงแห่นป่า รักษาป่าอย่าตัดไม้ทำลายป่า อย่าบุกรุกป่าเพื่อประโยชน์ส่วนตน
พื้นที่	แนวทางการป้องกันภัยแล้ง
๒. พื้นที่เทศบาล ตำบลลี่	๑. การขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานของรัฐที่มีศักยภาพที่สูงกว่าเข้ามา ดำเนินการป้องกันภัยแล้ง ๒. การขอรับการสนับสนุนด้านงบประมาณในการพัฒนาแก้มลิงเพื่อการผันน้ำให้ เกษตรกร ๓. การประชุมวางแผนการพัฒนาบ่อเหมืองแร่เก่าที่ปิดกิจการแล้วเป็นพื้นที่เก็บน้ำ ไว้ในฤดูแล้ง

พื้นที่	แนวทางการป้องกันภัยแล้ง
๓. เทศบาลตำบล วังดิน	๑. จัดทำแผนปฏิบัติการเมื่อเกิดภัยแล้ง ๒. การแก้ไขระบบประปาอยู่ ๒ ส่วน ๑. การสร้างฝายเพื่อเก็บกักน้ำ ๒. กระจายการใช้น้ำออกไปมีแหล่งผลิตน้ำเป็นจุดย่อย ๓. การประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงภัยแล้ง ปีนี้ถ้าเกิดภัยแล้งให้ปลูกพืชที่ต้องการใช้น้ำอย่างประหยัด ๔. การปลูกจิตสำนึกให้ประชาชนอย่าตัดไม้ทำลายป่า อย่าแผ้วถางป่าเพื่อประโยชน์ส่วนตน
พื้นที่	แนวทางการป้องกันภัยแล้ง
๔. องค์การบริหาร ส่วนตำบลนาทราย	๑. การจัดเตรียมถังน้ำเพื่อเป็นเก็บน้ำไว้ในหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน ๒. การขุดเจาะน้ำบาดาลเพื่อเป็นแหล่งน้ำไว้ในฤดูแล้ง ๓. การประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนรู้จักการใช้น้ำอย่างประหยัด ๔. การแนะนำประชาชนปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยและได้ผลผลิต ๕. การรณรงค์ไม่ตัดไม้ทำลายป่าช่วยกันสร้างฝายน้ำล้นในพื้นที่ป่าเพื่อเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำไว้กับป่าเพิ่มความชุ่มชื้นกับป่า
พื้นที่	แนวทางการป้องกันภัยแล้ง
๕. องค์การบริหาร ส่วนตำบลแม่ลาน	๑. การของบประมาณจากส่วนราชการอื่นเพื่อมาทำฝายพระราชัฐ ๒. การจัดหาแหล่งน้ำเพิ่มเติม หรือการปรับปรุงแหล่งน้ำเดิมเพื่อให้สามารถเพิ่มความจุปริมาณของน้ำได้ ๓. การรณรงค์ให้ปลูกป่า การปลูกป่าเสริมเพิ่มเติมจากเดิมและการไม่ตัดไม้ทำลายป่า

แนวทางการป้องกันภัยแล้ง แยกออกเป็น ๒ ส่วน ส่วนแรกในเรื่องของการป้องกันภัยแล้ง การสร้างความตระหนักให้กับพี่น้องประชาชนในพื้นที่ให้รู้จักคุณค่าของน้ำให้รู้จักว่าน้ำเกิดมาจากตรงไหนแล้วช่วยกันรักษาสภาพแวดล้อมสภาพธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในพื้นที่ให้เกิดความสมดุลและก็น้ำที่มีอยู่ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการดำเนินการส่วนที่ ๒ คือการดำเนินการตามระเบียบกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ในเรื่องของการป้องกันก่อนเกิดภัย ระหว่างเกิดภัย และหลังเกิดภัย เป็นเรื่องของการให้ช่วยเหลือ การป้องกันไม่ให้เกิดภัยแล้ง เช่น การดำเนินการขุดลอกสระน้ำที่มีอยู่หรืออ่างเก็บน้ำที่มีอยู่ก็สามารถดำเนินการได้ ซึ่งอยู่ในอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นหรือว่าอยู่ในส่วนที่รับผิดชอบของพื้นที่ของอำเภอสามารถดำเนินการได้โดยใช้งบประมาณในเรื่องของการป้องกันของกรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย ถ้าระหว่างเกิดภัยนั้นเราก็ต้องดำเนินการในเรื่องของการรายงาน รายงานว่าเกิดความเสียหายต่อชีวิตทรัพย์สินหรือว่าพืชผลทางการเกษตรของพี่น้องประชาชนในพื้นที่จำนวนเท่าไร แล้วก็รายงานไปยังจังหวัดนั้นประกาศเขตพื้นที่ประสบภัยพิบัติในเรื่องของภัยแล้งแล้วหลังจากนั้นก็จะให้ความช่วยเหลือ เช่น ถ้าเป็นพืชผลทางการเกษตรก็จะมีระเบียบวิธีการในการช่วยเหลือ ถ้าเสียหายสิ้นเชิงจะได้ไร่ละเท่าไร หรือว่าเสียหายบางส่วนจะได้ไร่ละเท่าไร จึงจะเป็นการดำเนินการตามระเบียบ^{๓๐} ภัยแล้ง คือการขาดแคลนน้ำหรือสภาพอากาศที่แห้งแล้ง แนวคิดก็ต้องกลับไปหาพี่น้องประชาชนโดยปลูกจิตสำนึกให้รักและหวงแหนธรรมชาติคือต้นไม้เมื่อมีปากก็จะมีน้ำตามมา^{๓๑} ต้องสร้างจิตสำนึกให้คนรู้จักหวงแหนป่าไม้อะไรไปตัดไม้ทำลายป่า อย่าไปบุกรุกป่าไม้ที่เป็นแหล่งธรรมชาติช่วยกันดูแลเพื่อธรรมชาติฤดูกาลจะต้องไม่เปลี่ยนไป คนเป็นปัจจัยหลักที่ทำให้สิ่งแวดล้อมเปลี่ยนไปจะในทางที่ดีหรือไม่ดีก็ขึ้นอยู่กับคน^{๓๒}

การป้องกันภัยแล้งโดยการขอรับการสนับสนุนหน่วยงานรัฐที่มีศักยภาพเหนือกว่าท้องถิ่นเข้ามาดำเนินการป้องกันภัยแล้ง เช่น การขุดลอกลำน้ำลำคลองโดยกรมเจ้าท่าซึ่งเป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบแม่น้ำต่างๆ หรือการสร้างฝายชะลอน้ำโดยกรมทรัพยากรเพื่อเป็นที่กักเก็บน้ำไว้ในฤดูแล้ง เมื่อได้ประเมินสถานการณ์ของภัยแล้งในปีต่อๆ ไป และเกษตรกรก็จะได้รับประโยชน์จากการช่วยเหลือได้อย่างเต็มที่^{๓๓} การขุดลอกลำห้วยให้ลึกและทำสร้างฝายแม้วหลายๆ ฝายเพื่อกักเก็บน้ำเป็นที่กักเก็บน้ำหรือชะลอน้ำให้ประชาชนมีน้ำไว้ในหน้าแล้ง และมีการขุดลอกสระ ทางเทศบาลมีการจัดประชุมวางแผนในการแก้ไขปัญหาภัยแล้งโดยเชิญผู้นำหมู่บ้านในเขตพื้นที่เข้ามาแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาภัยแล้งรวมถึงจนถึงแนวทางการแก้ไขปัญหาภัยแล้งในแต่ละพื้นที่ เช่น การเสนอการพัฒนาอ่างเก็บน้ำแก้มลิง

^{๓๐} สัมภาษณ์ นายวิวัฒน์ จันทร์โสภาส, นายอำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๑} สัมภาษณ์ นายเจริญทิพย์ อร่ามรุ่งโรจน์ , ปลัดอำเภอฝ่ายป้องกัน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๑๘ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๒} สัมภาษณ์ พระครูประภาสจันทเขต, เจ้าคณะตำบล – ดงคำ ตัวแทนปราชญ์ชาวบ้านตำบลสี จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๓} สัมภาษณ์ ร้อยตำรวจตรีเสนห์ มะโนจิตต์, นายกเทศมนตรีตำบลสี อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๑๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

โดยการวางท่อน้ำเพื่อให้สามารถนำน้ำจากแก้มลิงมาให้ประชาชนได้ใช้อย่างทั่วถึงและทางเทศบาลได้ประสานเพื่อขอสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆเข้ามาช่วยเหลือ^{๓๔}

แนวคิดกระบวนการมีการระดมความคิดในระดับชุมชนแลกเปลี่ยนความคิดเห็นถึงวิธีการแก้ไขปัญหาเรื่องภัยแล้ง แหล่งเก็บกักน้ำที่มีอยู่แล้วจะอย่างไรให้เกิดประโยชน์ เช่น ตัวแทนทางหมู่บ้านบ้านโองได้เสนอเรื่องบ่อเหมืองที่ได้ปิดกิจการไปแล้วซึ่งได้ส่งให้กับหน่วยงานที่รับผิดชอบได้มีการพัฒนาบ่อเหมืองเพื่อจะใช้เป็นแหล่งเก็บกักน้ำเพื่อผันน้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติเข้ามาเก็บไว้ เมื่อเกิดฤดูแล้งหากถ้าไม่มีการวางแผนที่การใช้น้ำก็จะไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ แต่ถ้ามีแหล่งเก็บกักน้ำก็จะมีน้ำต้นทุนไว้ใช้เมื่อเกิดปัญหาภัยแล้ง ซึ่งสามารถสูบน้ำไปใช้ได้ด้วยตนเองหรือใช้หล่อเลี้ยงและความชุ่มชื้นแก่แม่น้ำสาขา เช่น ลำน้ำแม่แวน ลำน้ำแม่ลี และได้มีการเสนอเทศบาลเรื่องงบประมาณที่มีอยู่มาใช้ เช่น การขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อการเกษตร บ่อบาดาลเพื่อการบริโภค รวมทั้งประสานงานกับทางอำเภอ องค์การบริหารส่วนจังหวัด ในการหางบประมาณในการขุดเจาะบ่อบาดาลเพื่อพัฒนาแหล่งน้ำเพิ่มเติม^{๓๕}

เทศบาลตำบลวังดินได้ทำแผนปฏิบัติการเมื่อเกิดภัยแล้ง การแก้ไขประปาที่มีอยู่ ๒ ส่วน คือ ๑. การสร้างฝายเพื่อเก็บกักน้ำ ๒. กระจายการใช้น้ำออกไปมีแหล่งผลิตน้ำเป็นจุดย่อย เมื่อมีปัญหาภัยแล้งทางเราได้แนะนำให้ประชาชนอยู่ ๒ กรณี ๑. เมื่อเกิดปัญหาภัยแล้งก็ให้ใช้น้ำอย่างประหยัดและจำเป็นจริงๆ นี่คือหัวใจหลัก ๒. ให้พยายามเก็บน้ำสำรองไว้เพราะใน ๒๔ ชั่วโมงในการใช้น้ำจะไม่พร้อมกันถ้าหากให้ใช้น้ำพร้อมกันจะทำให้ น้ำขาด เพราะบางช่วงก็ไม่มีใครใช้ฉะนั้นช่วงนั้นก็จะเป็นช่วงเก็บกักน้ำไว้และจะต้องมีภาชนะรองรับ ถ้าระบบน้ำประปาเกิดจ่ายน้ำไม่ทันจริงๆ เช่น ช่วงที่ผ่านภัยแล้งมาทางเทศบาลกำลังปรับปรุงระบบช่วงประมาณสามทุ่มถึงตีสามช่วงนี้เราจะลดแรงดันน้ำลงแต่ทางเราจะไม่ปิดระบบน้ำประปาเพราะถ้าปิดก็จะมีปัญหาเกี่ยวกับระบบท่อส่งน้ำประปา^{๓๖} การประชาสัมพันธ์ให้กับประชาชนเรื่องการใช้น้ำซึ่งประชาชนส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ก็จะประชาสัมพันธ์เมื่อสถานการณ์ภัยแล้งเกิดขึ้นก็ให้ปลูกพืชที่ใช้น้ำน้อยเพราะยังไม่แน่ใจว่าจะขาดแคลนน้ำหรือไม่ควรงดปลูกพืชที่ใช้น้ำมาก เช่น การปลูกข้าวโพดข้าวโพดเป็นพืชที่ต้องใช้น้ำเยอะควรเปลี่ยนมาปลูกถั่วเขียวหรือพืชตระกูลถั่วจะดีกว่าเพราะพืชตระกูลถั่วใช้ระยะเวลาปลูกไม่กี่วันก็สามารถเก็บผลผลิตได้ ส่วนเรื่องรายได้จะได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยเหมือนปลูกข้าวโพดก็คงไม่ได้ เพื่อเป็นการป้องกันเมื่อจะเกิดภัยแล้งดีกว่าปลูกข้าวโพดไปแล้วไม่มีน้ำทำให้ได้รับความเสียหายด้านการลงทุน และนี่เป็นวิธีการเตรียมรับ

^{๓๔} สัมภาษณ์ นายวิฑิต ไหมธรรม, ผู้ใหญ่บ้านปู หมู่ที่ ๓ ตำบลลี่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๕} สัมภาษณ์ นายวิชาญ โนน๊ะ, ราษฎรตำบลลี่ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๖} สัมภาษณ์ นายสุรสิทธิ์ ทองรวย, นายกเทศมนตรีตำบลวังดิน อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

สถานการณ์ภัยแล้งรวมถึงการเตรียมภาชนะเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้เมื่อช่วงวิกฤตขาดแคลนน้ำ และเมื่อคาดว่าจะปีไหนจะมีโอกาสแล้งหนักการเตรียมการทั้งฝ่ายเก็บกักน้ำหรือคลองที่สามารถเก็บกักน้ำได้ที่ตื้นเขินเราก็ทำการขุดลอกเพื่อเพิ่มปริมาณการเก็บกักน้ำให้ได้ปริมาณที่เยอะขึ้นเพื่อใช้ในช่วงขาดแคลนน้ำ โดยทำโครงการไปถึงองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ถ้าโครงการนั้นเกินศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องส่งโครงการนั้นถึงอำเภอเพื่อให้อำเภอประสานหน่วยงานที่มีศักยภาพเหนือกว่าเข้ามาจัดทำตามโครงการนั้น จาก ๒ ปีที่ผ่านมา เช่น การเจาะบาดาลในตำบลลี้เจาะกันทั้งตำบลเพราะแล้งถึงขั้นวิกฤตไม่มีน้ำบนผิวดิน ถึงขนาดน้ำที่จะใส่ต้นกล้าข้าวต้องเข้าคิวเอาน้ำเพราะแหล่งน้ำมีเพียงแห่งเดียวต้องมีการจัดการเรื่องระบบการเข้าคิวเพื่อป้องกันการเกิดปัญหาการแย่งน้ำขึ้น^{๓๗}

การแก้ปัญหาภัยแล้งคงต้องมองกันไปทีละต้นเหตุ ต้นเหตุก็คือ “มนุษย์” การที่จะทำให้มนุษย์หรือคนรู้ถึงผลกระทบกับสิ่งที่ทำไปมันค่อนข้างยาก การปลูกจิตสำนึกให้ดูแลธรรมชาติ ดูแลป่า ดูแลสิ่งแวดล้อม ต้องปลูกจิตสำนึกตั้งแต่เด็กซึ่งเป็นโครงการระยะยาวจึงจะได้ผล แต่ ณ ปัจจุบันนี้การปลูกจิตสำนึกให้ผู้ใหญ่ดูแลธรรมชาติ ดูแลป่า ดูแลสิ่งแวดล้อม มันคงได้ผลไม่เต็มเม็ดไม่เต็มหน่วย เพราะผู้คนสมัยนี้มองประโยชน์ส่วนตนเป็นที่ตั้งไม่มีช่วยเหลือเอื้ออาทรกัน เมื่อเห็นผลประโยชน์ความคิดก็เปลี่ยน การดูแลธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม การไม่ปล่อย มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมเป็นไปได้อย่างเมื่อมีการเข้มงวดก็ทำชะครั้งหนึ่ง แล้วก็ปล่อยปะละเลย ป่าไม้ก็เช่นกันเข้าไปตัดไม้เพื่อทำธุรกิจเพื่อประโยชน์ของตัวเอง ทั้งแผ้วถางป่าเพื่อพื้นที่ทำกินป่าไม้ก็เริ่มหายไป ตรงนี้แหละเป็นสิ่งสำคัญต้องเปลี่ยนความคิดของมนุษย์ให้ได้แล้วภัยแล้งก็จะดีขึ้น^{๓๘}

การจัดซื้อถังบรรจุน้ำแบบสแตนเลสขนาด ๒,๕๐๐ ลิตร จำนวน ๑๕ ถัง เพื่อเป็นการแก้ปัญหาสำหรับการที่ราษฎรไม่มีถังเพื่อบรรจุน้ำ โดยเอาไปวางไว้ตามพื้นที่ของหมู่บ้าน งานป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยจะนำรถบรรทุกน้ำไปเติมให้ทุกวันตามลำดับตามตารางที่กำหนดไว้ และทำโครงการเจาะน้ำบาดาลตามหมู่บ้านที่ขาดแคลนน้ำ ในการเจาะน้ำบาดาลในชุมชนบ้านห้วยต้มต้องเจาะความลึกไม่ต่ำกว่า ๑๕๐ เมตรขึ้นไปเพราะเจาะความลึกต่ำกว่า ๑๕๐ เมตร จะไม่เจอน้ำบางจุดที่เคยเจาะความลึกถึง ๓๕๐ เมตร ถึงจะเจอน้ำแต่ก็ได้น้ำปริมาณน้อยไม่เพียงพอเพราะชุมชนบ้านห้วยต้มเป็นพื้นที่ราบสูง เนื่องจากชุมชนบ้านห้วยต้มมีการขยายของประชากรอย่างรวดเร็ว ฉะนั้นระบบประปาหมู่บ้านก็ต้องเพิ่มขึ้นตามความต้องการของประชากร^{๓๙} การประชาสัมพันธ์ก่อนเกิดภัยแล้งหรือว่าคาดว่าจะเกิดภัยแล้ง การประชาสัมพันธ์ให้ราษฎรเตรียมภาชนะเพื่อเก็บกักน้ำไว้ใช้ช่วงที่ขาดแคลนน้ำและ

^{๓๗} สัมภาษณ์ นายสมคิด กัลป์จาก, ผู้ใหญ่บ้านวังดิน ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๘} สัมภาษณ์ นายเชาว์ วงศ์ศรีใส, ราษฎรบ้านวังดิน ตำบลลี้ อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๕ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๓๙} สัมภาษณ์ ว่าที่ร้อยตรีวิมล ไชยมงคล, ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลนาทราย อำเภอลี้ จังหวัดลำพูน, ๒๔ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ยังมีหน่วยงานราชการ เช่น กรมทรัพยากรน้ำมาให้ความรู้ว่าจะใช้น้ำอย่างไรให้ประหยัดไม่ใช้น้ำอย่างสิ้นเปลือง ในช่วงขาดแคลนน้ำภาคเกษตรกรรมการเพาะปลูกก็ให้เลือกพืชที่ใช้น้ำน้อยที่สุดเพาะเป็นการประหยัดแล้วได้ผลผลิต หรือพืชผักสวนครัวก็ปลูกกันในภาชนะเพื่อพอน้ำจะเลี้ยงตัวได้อยู่ ถึงในช่วงวิกฤตจะต้องกำหนดว่าจะต้องใช้น้ำประปา ๒๐ ลิตร/คน จะต้องบังคับกันเพราะปริมาณน้ำเหลือค่อนข้างจำกัด และการจ่ายน้ำประปาก็จะจัดเป็นคิวและลำดับจะจ่ายเป็นล็อตไป ในแต่ละวันเมื่อล็อตนี้ได้ น้ำทุกหลังคาเรือนแล้วก็จะจ่ายไปล็อตต่อไป จะจ่ายน้ำประปาตั้งช่วงเช้าจนถึงสี่ทุ่มจึงจะครบทุกหลังคาเรือน^{๔๐} แนวทางในการป้องกันไม่ให้เกิดปัญหาล้ำแล้ง ก็ทำโครงการปลูกป่าเพราะป่าทำให้ฝนตกต้องตามฤดูกาลเมื่อมีป่าเขียวขจีต้นไม้บนภูเขา ก็จะสร้างความร่มรื่นให้กับธรรมชาติแล้วธรรมชาติก็จะคืนสิ่งดีๆ กลับมา จัดทำโครงการฝายแม้วเป็นฝายน้ำล้นเพื่อเป็นที่เก็บกักน้ำพร้อมยังสร้างความชุ่มชื้นให้กับผืนป่า และทำการรณรงค์ไม่ให้ประชาชนเข้าไปตัดไม้ทำลายป่า เมื่อป่าถูกทำลายความแห้งแล้งก็จะกลับมารวมไปถึงไฟป่าก็จะเกิดขึ้นและสร้างความเสียหายให้กับผลผลิตทางการเกษตร^{๔๑}

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ทำเรื่องของงบประมาณเพื่อขออุดหนุนเพื่อเก็บน้ำจากส่วนยุทธศาสตร์จังหวัดหรือกรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น แต่ก็ไม่ผ่านเพราะติดพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ และอีกส่วนหนึ่งได้ทำโครงการไปของงบประมาณจากหน่วยงานทหาร สามารถทำฝายเพื่อกักเก็บน้ำได้ทั้งหมด ๔ จุด โดยใช้แรงงานชาวบ้านเป็นโครงการฝายประชารัฐ มีหลายๆ หมู่ที่เข้าไปแล้วทำให้มีแหล่งน้ำประปาเพื่อส่งให้ชาวบ้าน ทำให้บรรเทาความแห้งแล้งลดความรุนแรงลงได้ในระดับหนึ่ง และยังมีโครงการทำฝายประชารัฐอีก ๑๐ โครงการ เพื่อเป็นแนวทางในการป้องกันภัยแล้งในอนาคต^{๔๒} การจัดหาพื้นที่เพื่อเป็นพื้นที่สำหรับการขุดสระน้ำหรือการเจาะน้ำบาดาล พื้นที่ไหนที่เป็นพื้นที่ป่าก็ประสานขอความอนุเคราะห์กับเจ้าของพื้นที่แจ้งวัตถุประสงค์ว่าขุดหรือเจาะเพื่ออะไร เพื่อเป็นการเตรียมกับการเกิดภัยแล้งในอนาคต เพราะเราอยู่กับพื้นที่ป่าก็ต้องพึ่งพาอาศัยกัน ไม่ใช่ไม่ให้เจาะไม่ให้ขุดต้องอธิบายสิ่งที่จะตามมาถึงการที่ประชาชนจะได้รับ^{๔๓} การรณรงค์ให้ช่วยกันปลูกป่า อย่าไปบุกรุกป่า ตัดไม้ทำลายป่า ช่วยกันรักษาป่าต้นน้ำลำธารไว้เพื่อให้เกิดการคุมดินคุมป่าไว้ ป่าไม้ก็จะเกิดขึ้นมา

^{๔๐} สัมภาษณ์ นายทิพนธ์ พรนรังสรรค์, ผู้ใหญ่บ้านหมู่ที่ ๑๔ ตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน , ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๔๑} สัมภาษณ์ นายศักดิ์ชัย ชัยชาติเจริญ , ราษฎรตำบลนาทราย อำเภอสี จังหวัดลำพูน , ๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๔๒} สัมภาษณ์ นายกุศล ยะทา, นายกองค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลาน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๒๖ กรกฎาคม ๒๕๖๐

^{๔๓} สัมภาษณ์ นายชาติชาย ปุอูตรี, ผู้ใหญ่บ้านเด่นหม้า ตำบลแม่ลาน อำเภอสี จังหวัดลำพูน, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐

ใหม่ เช่น สวนป่าก็จะเป็นการปลูกไม้เศรษฐกิจเมื่อถึงเวลาเขาก็ตัดแล้วให้มันขึ้นมาใหม่ พร้อมทั้งทำการปลูกเสริมขึ้นมาอีกเพื่อให้เกิดความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้^{๔๔}

การป้องกันภัยแล้งสามารถทำได้ด้วยการร่วมแรงร่วมใจกันทำ อำเภอและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้ตระหนักถึงการให้ประชาชนรู้จักคุณค่าของน้ำ รู้จักประโยชน์ของน้ำ วิธีการใช้น้ำอย่างประหยัด รู้จักที่มาของน้ำ โดยการรณรงค์ไม่ให้ตัดไม้ทำลายป่า การสร้างฝายชะลอน้ำเพื่อเป็นพื้นที่กักเก็บน้ำไว้ใช้ในช่วงฤดูแล้งและสร้างความชุ่มชื้นให้กับป่าไม้และต้นน้ำลำธาร บางท้องถิ่นได้ของบประมาณจากหน่วยงานราชการที่มีศักยภาพที่สูงกว่าเข้ามาดำเนินการป้องกันภัยแล้ง เช่น เทศบาลตำบล्ली้ขอรับการสนับสนุนของงบประมาณการพัฒนาระบบผันน้ำจากแก้มลิงไปใช้ในระบบเกษตรกรรม การขุดลอกลำน้ำลี่โดยหน่วยงานราชการที่มีหน้าที่รับผิดชอบพื้นที่นั้นๆ องค์การบริหารส่วนตำบลแม่ลานขอรับการสนับสนุนจากหน่วยงานทหารเข้ามาทำฝายประชารัฐโดยการร่วมของสองภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน เทศบาลตำบลวังดินประชุมวางแผนการบริหารจัดการน้ำในฤดูแล้ง เทศบาลตำบล्ली้มีการประชุมวางแผนการพัฒนาบ่อเหมืองแร่เก่าที่ปิดกิจการแล้วเป็นบ่อพักน้ำและสามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ในเกษตรกรรม

^{๔๔} สัมภาษณ์ นายสมพงษ์ พิงเจริญ, ราษฎรตำบลแม่ลาน อำเภอฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา, ๒๗ กรกฎาคม ๒๕๖๐